

Seria C.

3625

167

INVENTAR

INVENTAR

2020

No. 9.

CUNOȘTINȚĂ FOLOSITOARE

„DIN LUMEA LARGĂ”

O L A N D A

ȚARA ȘI POPORUL

după ED. DE AMICIS și alți scriitori

APOSTOL D. CULEA

Seria C.

CARTEA ROMANEASCĂ

No. 9.

Prețul Lei 2.—

Răspândiți „Calendarul Gospoărilor” pe anul 1923

Cu un calendar de perete pe deasupra. „Cartea Românească”,
B-dul Academiei 3. Preț 7 lei 50.

„CARTEA ROMANEASCA” continuă și în anul viitor 1923 concursurile cu premii pentru scrieri românești.

Premiile ce va acorda se ridică la suma de lei 113.000.

Prospecte detaliate care cuprind subiectele și condițiile acestui concurs, se trimit cu plăcere la cererile ce se vor adresa Direcțiunii „Cartea Românească” București, Bulev. Academiei 3.

Pagini alese din Scriitorii români

Biblioteca periodică de popularizare

Ediție din fondul cultural al societății „Cartea Românească”

Fiecare număr de 32 pagini, costă 1 Leu.

- No. 75. *D. Goleșcu*: Insemnări din Călătorie.
No. 76. *St. Fl. Marian*: Legendele Rânduiciei.
No. 77. *D. Anghel*: Nuvele.
No. 78. *I. Heliade Rădulescu*: Poezii.
No. 79. *C. Negruzzi*: Povestiri.
No. 80. *Poștii Văcărescu*: Poezii.
No. 81—82. *Ion Creangă*: Harap alb.
No. 83. *P. Dulfu*: Din isprăvile lui Păcală.
No. 84. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 85. *Al. Macedonski*: Nălucii din Vechimo.
No. 86. *G. Rotică*: Poezii.
No. 87. *C. Sandu-Aldea*: Nuvele.
No. 88. *N. Gane*: Nuvele.
No. 89. *Ion Popovici-Bănășeanu*: Din v.
No. 90—91. *Ion Creangă*: Dănilă Prep.
No. 92—93. *V. Alecsandri*: Dridri.
No. 94—95. *Al. Odobescu*: Doamna Chi.
No. 96—97. *M. Eminescu*: Proză.
No. 98—99. *P. Ispirescu*: Povestiri.
No. 100—102. *Români din patru ungi*.
No. 103—104. *Anton Pann*: O șezătoare.
No. 105—106. *I. Popovici-Bănășeanu*:
No. 107—108. *Anton Pann*: O șezătoare.
No. 109—110. *B. P. Hașdeu*: Ion Vodă.
No. 111—112. *Anton Pann*: O șezătoare.
No. 113—114. *Anton Pann*: Cântece de
No. 115—116. *Ion Creangă*: Soacra cu
No. 117—118. *N. Iorga*: Drumul și c.
No. 119—120. *Jean Bart*: Proză.
No. 121—122. *Al. Macedonski*: Poezii.
No. 123—124. *Ion Slavici*: Nuvele.

Trimițându-se banii cu mandat poștal,
de Societatea „Cartea Românească”

Biblioteca Centrală

L164491160

Biblioteca Centrală Universitară - Sibiu

11

11

SERIA C.

G. Dincă
Mar. 1923

No. 9.

CUNOȘTINȚE FOLOSITOARE
DIN LUME Ț LARGĂ

OLANDA

ȚARA ȘI POPORUL

după ED. DE AMICIS și alți scriitori

DE

APOSTOL D. CULEA

SCAHAT

BUCUREȘTI

Editura „CARTEA ROMĂNEASCĂ” S. A.
Fundatia Universitară
„ALMA MATER” Sibiu
Nr. Inv. *523/2001*

I. Ce este Olanda.

Spre apus de Germania, dealungul coastei mării Nordului, până la Belgia, se întinde țara Olandei. O țară ciudată cu pământul mai jos ca apa mării, de unde și numirea ei de „Țările de jos“. O țară bătută de furtunile și negurile nordului, străbătută de canale, de bălți, de pajiști, printre cari morile de vânt din preajma gospodăriilor, răsar ca niște sentinele de veghe în fața unui dușman nevăzut.

Napoleon cel Mare a zis că e o bucată de pământ formată de fluvii franceze—Rinul, Escautul și Meuza — și pentru acest cuvânt o alipì la împărșirea Franței. Un scriitor a spus despre ea că e un fel de punte de trecere dela uscat la apă. Altul, o coajă de pământ ce plutește pe ape. Iar alții, că aici sfârșește uscatul și începe oceanul; o haltă de noroiu și nisip.

Cu toții sunt deplin înțeleși despre aceia ce este cu adevărat această țară: Olanda este cucerirea omului asupra mării, e o țară creiată de om așa cum spune Biblia despre Dumnezeu că a zidit lumea și pământul. Au făcut-o Olandezii, trăiește pentrucă Olandezii o păstrează și s'ar face nevăzută sub valurile mării, dacă Olandezii ar părăsi-o într'o zi.

Ce a fost țara Olandei înainte de a fi așa cum e azi. Ca să înțelegem cuvintele de mai sus, trebuie să ne închipuim cum cră Olanda când au năvălit aici întâiele triburi germanice ce rătăceau

în căutarea unei patrii. Eră o țară pustie cu întinse lacuri răscolite de vânturi: lac lângă lac;

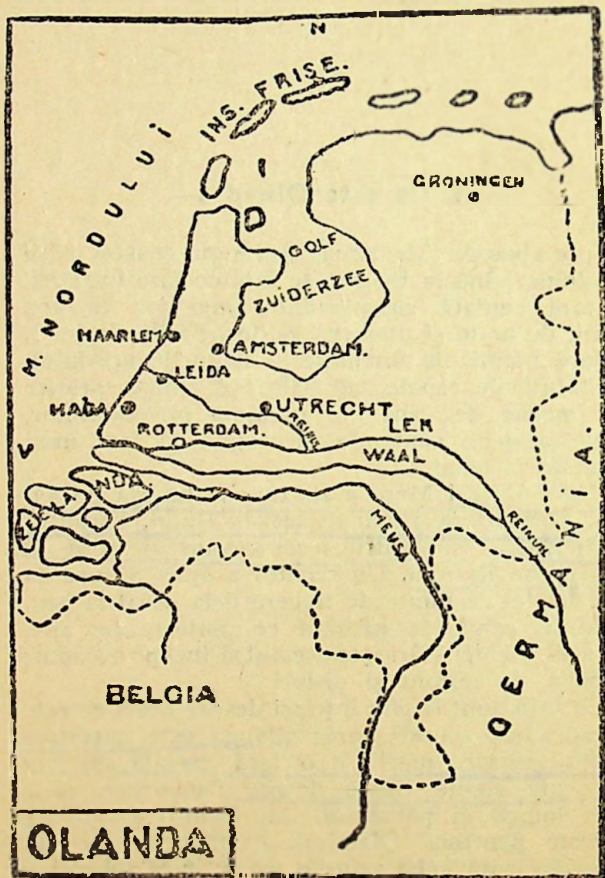

Fig. 1. Hartei. Olanda

mlaștină lângă mlaștină; nesfârșite păduri de pini, de stejari, de ulmi, străbătute de herghelii de cai

sălbatici. Spune tradiția că ai fi putut sări din copac în copac, zeci de kilometri, fără să atingi pământul. Golfurile adânci aduceau până în inima țării mânia furtunilor dela miază noapte. Câte odată unele ținuturi se cufundau cu totul sub ape; erau câmpii noroioase, nici uscat nici apă, pe care nu se putea nici merge, nici pluti.

Marile fluvii cari nu aveau înclinația trebuincioasă pentru a coborî la mare, rătăceau printre grămezile de nisip ale coastelor. Era o țară tristă, bătută de vânturi furioase, de ploi necurmate, învăluită într'o negură veșnică, unde nu se auzea decât mugetul valurilor amestecat cu sbieretul fiarelor și chemările păsărilor de mare. Iutăiele popoare ce avură curajul să se așeze pe aici, trebuiră să facă movili de pământ, ca să scape de năvala apelor și să trăiască pe acele înălțimi, ca naufragiații pe insule plutitoare, — coborînd după retragerea apelor, la pescuit, la vânat fiare, ori la adunatul ouălelor de păsări marine, depuse în nisip.

Istoricii romani povestesc cu respect de acei barbari curagioși cari trăiau pe acel „pământ plutitor“, mereu amenințați de furia cerului și a mării Nordice.

Tradițiile pomenesc de un mare înec, cam prin al șaselea veac. De atunci încoace, orice golf, orice insulă, ba aproape orice oraș din Olanda amintește câte o nenorocire. De treisprezece veacuri se socotește câte o mare inundație la fiecare șapte ani, fără cele mici; și fiindcă pământul e întins, înecurile fură niște adevărate potopuri. Către sfârșitul veacului al XIII, marea mânăta de furtuni, năvăli asupra unui ținut dela gura fluviului Ems, înecând peste 30 de sate. In cursul aceluiaș veac, un șir de inundații formară golful Zuiderzee, stingând aproape 80.000 de vieți omenești. Pe la anul 1421 o furtună de ape înmormântă într'o singură noapte 62 de

sate cu 100.000 de oameni. În 1523 marea rupse digul dela Zeelanda, nimicind sute de sate și mii de vieți. Tot așa s'a întâmplat și pe la 1570 și de atunci mereu, până în veacul nostru. Să nu mai numărăm înnecurile lacului Haarlem, nici orașele înfloritoare de pe Zuiderzee înghițite de ape cu oameni cu tot.

Luptele Olandezilor ca să-și întocmească țara și să și-o apere împotriva apelor. E greu să înțelegem ce minuni de curagiu, de muncă îndărătnică au trebuit să facă Olandezii pentru a da ființă țării lor și s'o păstreze în plină înflorire.

Vrăjmașul căruia Olandezul i-a smuls pământul, nu erà unul, ci trei: Marea, fluviile și lacurile. Lacurile le-au secăt, marea au respins-o, iar fluviile le-au făcut prizoniere între puternice ziduri de piatră.

Istoria acestor pământuri blestemate de natură și binecuvântate de om, e cu totul deosebită.

Înfăia foaie din istoria Olandei, s'ar putee intitulă așa: Lupta cu marea Nordului. Acum 400 de ani erà o baltă tristă. După câteva veacuri s'a așezat acolo o câmpie rodnică apărată de diguri, brăzdată de canale, populată de sate înfloritoare.

Când au năvălit Spaniolii, Olandezii au rupt digurile, să-și înnece țara, decât să dea altora pământul făcut de ei. Într'un ceas s'a nimicit munca a patru veacuri. Când a încetat războiul de apărare împotriva Spaniolilor, s'a început lucrul dela capăt.

În Olanda, bucățile de pământ apar, dispar și iar apar — ca'n povești. Dacă ai o hartă în mână, nu e de mirare ca după câțiva ani să nu mai fie potrivită, din pricina prefacerilor voite de oameni ori aduse de natură.

Nu e numai atacul mării contra digurilor: e o altă forță mai periculoasă. Fluviile se aruncă în mare și marea contra fluviilor și din această luptă se formează curenți cari rod temeliile ză-

gazurilor de apărare. Locuitorii din insulele dela gura fluviilor, trebuie să stea mereu cu uneltele în mână, gata de războiu. Când un dig e în pericol, fac un altul mai în urmă și apoi repară pe cel dintâiu; fortăreață după fortăreață, până când valurile se dau învinse. Dacă vei întrebă un om de acolo despre viitorul acelor insule amenințate dela ceas la ceas cu moartea, îți va răspunde cu mândrie și hotărâre: „Nu. Va veni o zi când are să fie aici un pământ roditor. Apele curgătoare cară la gurile lor nămolul care înalță fundul apelor, până când se va împreună cu insulele Zeelandei. Pământul nostru în luptă cu marea crește, iar apa scade. Nu vedeți marca insulilor Zeelandei? Un leu care înoată cu însemnarea: „Luctor et emergo“.

Bravura olandeză, lupta de păstrarea și înfrinderea pământului lor, e cea mai măreață poveste de vitejie din viața omenirii.

Olanda e o cetate cu un popor veșnic pe picior de războiu contra mării. O armată de ingineri, mereu mobilizați, pândeste vrăjmașul, comandă, veghiază lucrările de apărare. În Olanda e respect pentru ingineri ca și pentru armată. Cei mari toți au statui cu inscripții de acestea:

„Aici odihnește inginerul X. Z. apărătorul Olandei contra furiei mării și puterii furtunilor“.

Cheltuelile de războiu sunt împărțite în două: jumătate pentru apărarea Statului, jumătate pentru apărarea provinciilor. Orice locuitor plătește un impozit special pentru diguri.

O ruptură neașteptată poate aduce potopul; primejdia e mereu în față; sentinelele sunt ori-când la locurile lor; la întâiul asalt al mării, dau strigăte de războiu și Olanda trimite brațe, material, bani. Morile de vânt fără număr, chiar și în lacurile uscate, lucrează fără repaus, ca să absoarbă și să verse în canale apa de ploae și aceea filtrată de pământ. Se lucrează mereu la

întărirea digurilor amenințate, la întărirea dunelor cu plantații de copaci, la întinderea altor ziduri, acolo unde dunele sunt joase.

Și marea bate veșnic la porțile fluviilor, urlă, amenință, își ridică valuri ca și cum ar vrea să sară peste pământul pe care-l are, îl rupe, îl sapă, îi mănâncă coastele, aruncând peste ele cadavre și sfărâmături de corăbii, victimele atotputerniciei sale.

Cu această luptă uriașă Olanda se întărește, crește, de n'o mai cunoști dela o vreme la alta. Dacă vei întrebă un om de lacul cutare, arătat în harta ta, îți va răspunde: „L-am bătut!“

Din apele vrăjmașe și-au făcut viața lor. Morile de vânt le scurg, le vântură în canale, le plimbă de colo-colo, ca să nu se împută. Canalele sunt vinele Olandei de azi și apa, — sângele ei. Acolo se preface hotarele mării, se preface pământul, se preface și oamenii.

Acum năzuesc să șteargă și lacul Zuiderzee de pe harta pământului; și vor izbuti, fiindcă acest popor n'a știut niciodată să dea îndărăt și nici să se lase învins.

II. Digurile Olandei.

Din vechi timpuri, Olandezii au ridicat dealungul mării, al fluviilor și al mlaștinilor, ziduri înalte pentru stăvilirea valurilor în vreme de furtună și înnecuri. Tot așa, după ce au scurs prin canale întinderi mari de pământ, dându-le culturii, le-au închis și le-au proptit prin aceleași meterezuri de apărare.

Adeseori, dincolo de diguri, la 3—4 metri sub nivelul apii, se umblă, se mănâncă, se bea, se fac afaceri, se strâng bani, uneori se râde, totdeauna se fumează, fără să se gândească nimeni la valurile care pot rupe zăgazurile, sau

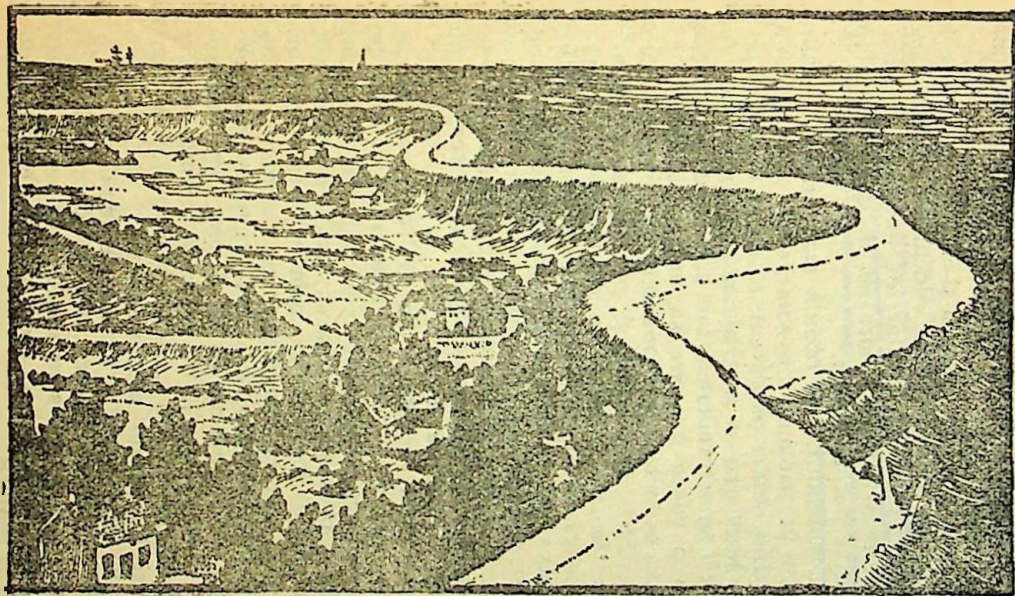

Fig. 2. Digul de apărare împotriva mării

pot trece peste ele, cum deatâtea ori s'a mai întâmplat.

N'au avut piatră ca să-și înnalțe apărătoarele împotriva mării, dar au înlocuit-o cu maldăre de răchită așezate în straturi de un picior grosime, rânduite astfel ca un strat să fie dealungul mării și altul perpendicular.

Mănunchiurile de răchită sunt prinse de stâlpi bătuți în pământ, iar golurile lor sunt umplute cu nisip. Atâta piatră cât au putut aduce tocmai din Norvegia, a fost așezată să întărească lucrarea prin greutatea lor și să facă în același timp o șosea pe care să umble căruțele.

Rar o lucrare mai măreață ca digurile Olandeze. Dar măreață e și priveliștea spăimântătoare în zilele când furia furtunilor dă lupte uriașe ca să sfarme digurile. Zmintirea din loc a unui maldăr de răchită, o gaură făcută de cine știe ce viețuitoare, pot aduce năvala apei peste satele niliștite ale Olandei; și dacă ei se gândesc la asta, sar ca să împiedice nenorocirea, iar nu ca să se spăimânte.

În vremea războiului din 1914—918, când kaiserul amenința Olanda cu năvala armatelor sale, inimoasa regină a Olandei, Wilhelmina, a răspuns că la o poruncă a ei, toate oștile germane vor fi la rândul lor înecate prin ruperea digurilor.

Poeții cântă această sbatere a omului cu întunecata miază-noapte, acele lupte de încordare neodihnită în fața apelor nemiloase, digurile ocrotitoare sfințite de jertfa eroică a strămoșilor. Iar vorba ce umblă pe acolo, că Dumnezeu a făcut apa și Olandezul pământul, arată că pe acolo oamenii nu știu ce e teama, neîncrederea în biruință și ingenuncherea în fața dușmanului.

Digurile Olandei sunt păreții unei școli de viață aspră unde s'au oțelit acele suflete neînfrânte de puterile naturii.

III. Cum e poporul.

Cunoscând țara, putem înțelege și poporul.

În Olanda firea pământului este într'o deplină potrivire cu firea locuitorilor. Destul să privim lupta între popor și ape, să-i privim parapetele, zidurile de apărare ale cetății asediate de valurile furtunoase și vom înțelege hotărîrea și răbdarea, curajul dârz și statornic al Olandezului.

Lupta bărbătească, conștiința că totul e făcut de el, a întărit sentimentul mândriei omenești, libertatea și stăruința la lucru. Nevoia unei lupte veșnice, unei munci neterminate, unei jertfe fără sfârșit pentru apărarea lui și a avutului, a făcut din Olandez un om cu simțul prevederii, chibzuit, practic și econom; un popor cu plăceri măsurate, cu activitate gândită și ordonată; înțelept și viteaz, păstrător și născocitor pentru a-și păstra ce are; iar dacă nu poate da omenirii arhitecți mari în construcțiile mintale, dă însă dibaci lucrători, o armată de lucrători răbdători foarte prețioși. Și din pricina firii cumpănite și domoale, înflorirea țării se face pe încetul dar sigur: din ceiace s'a cucerit odată, nu se mai pierde nimic; acolo nimeni nu dă îndărăt.

Să te duci în Olanda să vezi aceia ce e nou și bun, iar nu ce e numai frumos; să înveți ce e trainic și folositor, și nu să te minunezi de podoabe. Acolo e bogăție fără lux, libertate fără obrăznicie și fără sărăcie. Țara pășeste înaintea fără tulburări, în liniște, cu bunul ei simț păstrat în datinele strămoșești.

Muncă și modestie, iată în două cuvinte viața Olandezului. Viața domoală o simți la lucru, în sat, oriunde. Intri într'o cafenea: nu se aude decât un murmur surd, nelămurit. Toți vorbesc încet, rar, fără mișcări, cu ochii și gura pe jumătate închise. Treci printr'un sat: porțile închise, ferestrele închise cu perdelele lăsate, nu

se simte un glas omenesc, un pas, o răsuflare. Din când în când întâlnești fețe albe, palide ori roșcovane, cu ochi albaștri spălăciți, cu păr blond, cânepiu, sau de culoarea mătăsii porumbului; femei scurte, grase, domoale, cu scufii albe în cap, cu cercei mari în urechi, trecând la treabă cu capu'n jos, neluând seamă la trecător.

Obiceiurile sunt tot așa de simple și curate. Un popor închis, rece, lipsit de minunatele frumuseți trupești, lipsit de simțurile aprinse și pofticioase ale omului ce trăește sub o climă mai dulce.

Găsești orașe unde aproape că lipsese femeile de stradă. Gospodinele potolite, cu fețele spălăcite sunt niște fabrici de copii ce nu privesc dincolo de cuibul caznic. Femeia olandeză se mărită, nu pentru bărbat, ci pentru căznicie și rânduiala gospodăriei. Această femeie care par'că moțăie meru, joacă puțin, râde puțin, nu se ocupă decât de copiii ei, de bărbatul ei, de florile ei, de Biblie, în care își găsește toată fericirea visată.

Căznicia în Olanda este o cetate închisă: Cei dinăuntru nu se uită în afară și nici cei din afară nu cată să sară zidurile străine.

E atâta stăpânire și respect, că vei întâlni părechi de tineri la plumbări, la orice ceas, cu voia părinților, fără ca cineva să aibă vre-o bănuială.

Cu ce au ajutat Olandezii la înaintarea culturii. Toate î prejurările, trecute ca și cele de acum, au făcut din Olandez un om practic, cu dorinți mărginite, cu voință tare și cu închipuire potolită. Olanda n'a avut poeți, scriitori, filozofi mari, ci numai ingineri și născocitori de unelte practice, folositoare în viața de toate zilele. Pictorii lor au zăgrăvit Olanda așa cum e și ce are pe întinderea ei: vaci, bălți, lunturi, pescari, furtuni, nori de vânt...

Nimic din închipuirea lor n'au adăogat și nici din alte lumi dorite n'au plăsmuit

Filosoful Spinoza a fost Evreu, filosoful Erasm erà crescut la școala Italiei și scria în latinește. Poeții lor au pus în versuri sfaturi practice și au cântat gospodinele harnice. Din frământarea inimii calde, din simțirea înaltă, n'au scos nici un cântec frumos, așa cum au alte popoare. Olanda a dat însă ingineri, doctori, geografi și astronomi, născocitori de ceasornice, de felurite fabricații mărunte și trebuincioase vieții. Cum vedeți, numai oameni cari au ajutat cu descoperirile lor comerțul, lupta cu marea și bunul traiu material al omului.

Sunt cei dintâi cari au găsit mijlocul de a țese lăna. Până la anii 1404, numai Olandezii știau meșteșugul să țesă lăna. Englezii le dădeau doar lăna, fără ca ei să cunoască meșteșugul de a o torce și țese.

Lucru unic în toată Europa: Pe la sfârșitul veacului al XVI-lea „aproape toți Olandezii, chiar și țărani știau să cetească și să scrie“. Chiar de pe atunci teatrul popular erà cunoscut prin satele mari.

Împreună cu Italianii sunt cele dintâi popoare cari au adus cultură, bogăție, traiu bun gospodăresc, în tot cuprinsul Europei dornice de civilizație.

Gospodăria Olandezului. Noi nu putem înțelege poezia vieții caznice ca un Olandez.

Iernile lungi, ploile cele multe, umezeala, schimbarea deasă a climei, toate silesc pe Olandez să stea o mare parte a anului în casă. Acea casă mică o iubește mai mult decât noi, pentru că are mai multă nevoie de ea și stă mai mult în ea.

Cu de toate lângă el, lângă buna sa gospodină în lungile seri de iarnă, stă în mijlocul copiilor cetind din Biblie, bucurându-se, la adăpostul grijilor și datoriilor împlinite, de pacea lăuntrică. În acele case mărunte și plecate într'o

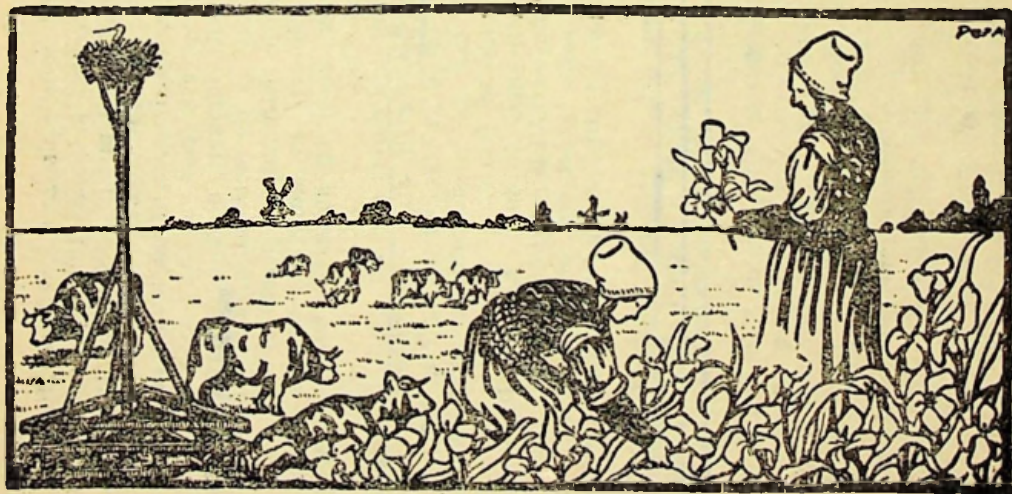

Fig. 3. Femei culegând flori.

parte, clădite pe stâlpi dealungul acelor canale cu poduri ce se ridică după voie, Olandezul se simte ca un prinț în mijlocul gospodăriei lui, a vitelor și grădinei. Nu vei auzi nici tropote de cai, nici pocnituri de biciu, nici cântece, nici țipete: viața curge acolo domoală și dulce. Vei ceti aproape pe toate porțile proverbe de fericiri caznice scrise de stăpân:

Pacea e avere...

Mulțumire și repaos...

Dorințele mele sunt împlinite...

Sunt fără neazuri, liniștit și mulțumit..

Aici ne bucurăm de plăcerile grădinăriei...

Dacă vei ghici bucuria din năuntru după acele ziceri însemnate pe porți, tot așa, după alte semne vei înțelege și unele întâmplări, fericite sau triste, petrecute în casă.

Când cineva e bolnav, se pune în fiecare zi la poartă o foaie în care se arată starea bolnavului. Când se naște ori moare cineva, panglicile atârinate arată prietenilor și cunoscuților datoriile ce au de împlinit.

Iubirea de lucrurile caznice a dat Olandezului respectul pentru păsările sălbatice ce se apropie de casa lui și dragostea florilor atât de rare în această țară a vânturilor și negurilor. Un cuib de barză în preajma casei e un semn de bună vestire, o binecuvântare cerească pentru gospodar.

Nimeni nu le supără, ba chiar li se fac cuiburi și li se aruncă mâncare de-a gata, numai să le aibă ca mosafiri. Mai toate bisericile, turnurile își au berzele și rândunelele lor, păsările blagoslovite ale ținutului.

Dragostea de flori. Olanda este una din țările vestite pentru cultura florilor. E de mirat atâta dragoste de flori la acest popor care trăiește într-o țară umedă și rece (abia se bucură de 40 zile de cer senin, cât ține primăvara și vara lor).

Grădinarii, gospodinele se întrec să cultive florile. Florăria a ajuns acolo o adevărată patimă. În deosebi lealea și zambila le găsești la fiecare casă, cum găsești și Biblia. Par'că nu-ți vine să crezi cum a putut Olandezul să așeze un raiu de flori pe acele grămezi de nisip răscolit mereu de vânturi.

Se fac expoziții, concursuri de flori, întreceri cari mai de cari să născocoască un nou soi de leala, de zambilă, de narcis. Se socotește la 1000 de soiuri de zambile și peste 500 feluri de lalele dobândite cu răbdare și trudă de grădinarii olandezi.

Se cunosc multe cazuri de grădinari pătinași cari și-au cheltuit toată averea numai să-și agonisească flori rare. Frumosul sat Bloemendaal care însemnează „Valea florilor“ a vândut odată cepe (bulbi) de zambile de o jumătate de milion coroane olandeze. Venitul anual al satului de pe urma florăritului trece peste 3 milioane franci francezi. Unii prețuesc un bulb de leala rară cât o casă, o moșie, o moară; ba o dau de zestre fetelor. Pentru un singur bulb s'a dat în nu știu care oraș, două care de grâu, patru care de orz, patru boi, douăsprezece oi și... patru butoaie de bere. Un soi de leala s'a vândut cu 8.800 franci (valută veche); alta cu 13.000 fr. Sunt milionari îmbogățiți cu florăritul. S'a socotit că un singur oraș, Haarlem, a vândut odată flori de peste 20 milioane de lei. În Maiu vin pe aici trenuri de plăcere cu lume dornică să vadă pajiștile de flori, fără sfârșit, de toate culorile și mirosurile.

Și pe lângă flori, tot așa în preajma caselor cresc pomii cu fructele cele mai bune și mai gustoase.

După acestea vom înțelege de ce Olandezul e mândru de sine. Tot ce e, ce se vede, e munca lui, e fapta lui smulsă cu trudă dela acea natură aspră și îndărătnică a nordului.

! Acel nesfârșit șes înverzit, înflorit, tăiat de o rețea de canale mărgenite de copaci, pe unde trec agale bărcile cu pânză, — diligența, carul de transport al Olandezului, — acele nelipsite mori de vânt, oriunde te uiți, dau sufletului toată poezia belșugului, a muncii omenești pe care nu o vei găsi aiurea.

Morile. Moara este chiar inima acestei țări.

Moara macină, pompează apa și o vântură în canale ca să nu se împută, moara macină varul, sfărâmă pietre, taie lemne, mărunțește tabacul, tescuiește fructele din cari se scoate ulciul. O moară e o moșie. Bogăția unuia se socotește după numărul morilor de vânt ce le are. O fată care are o moară de zestre, este socotită între cele bogate.

Negustorii, speculanții nu cată decât fete cari au mori de zestre.

Petrecerile. N'ai crede că acești oameni domoli, reci și închiși, să aibă atâta poftă de petreceri la răstimpuri. Omul tăcut din zilele de lucru se schimbă sârbătoarea într'un chefliu șgomotos, fără să cadă însă în risipă nesocotită și în ticăloșie. Priviți zugerăvelile pictorilor olandezi, să vedeți mutre de cheflii în jurul meselor pline, la petrecerile de bălcu, ca să cunoașteți o latură a vieții acelor aspri ostași ai mării Nordului, nebănuită când îi vezi la treabă. „Kermessa“ Olandezului seamănă cu „moșii“ Bucureștilor, cu ce vedem în carnavaluri, la bălcuiri și iarmaroace. Ospete, beții, cântece de veselie, dănțuitori și dănțuitoare, lume mascată, circuri, șarlatani, iluminații, băraci cu fiare sălbatice cu oameni, femei, copii, uriași slujiți... în sfârșit cu tot ce poate mulțumi un popor sănătos, odată pe an.

Să-i vedeți pe Olandezi, iarna, când apele au înghețat. Aleargă cu săniuțe și patine ca copiii și se dau pe gheață cu o poftă nebună. Ca-

nalele se umple de o lume veselă și perechi-perechi lunecă în cântecele muzicilor. Și seara la lumina lămpilor, cu mic cu mare, se dau pe ghiață. Pe malurile canalelor înghețate cântă muzicile cum ar cânta la noi vara în grădini. Școlile își iau vacanță iar copiii aleargă toți la ghețuri cu patinele în picioare. Doctorii, între două vizite, se abat pe la patinaj ca să facă o cură de mișcare. Se fac prinsori de lunecări în lungul canalelor pe o depărtare de 20—30 kilometri.

Adeseori învingătorul capătă în dar o pipă mare, care e așezată la capătul lunecușului, alături de un steag.

Clima, împrejurările de muncă, au făcut din Olandezi un popor mândăcios, dornic de mese încărcate și de petreceri; barem fumatul a ajuns un nărav cu greu de lecuit.

Olandezul mănâncă de cinci ori pe zi. Numai când se scoală dimineața ia deodată: ceaiu, cafea cu lapte, pâine, brânză și unt. La birt, când ceri o friptură, îți aduce o jumătate de kilogram de carne și o movilă de cartofi, că poți sătura la noi o familie întregă dintr'o porție.

Luleaua Neamțului pe lângă a Olandezului, e o nimica toată. Barcagii de pe canaluri măsoară distanțele cu fumul. De aici și până la orașul cutare, zic ei, sunt atâtea pufăituri de lulea. Când se intră în casă, după salut, gazda întinde mosafirului cutia cu țigări; la ieșire tot așa. Nici n'a isprăvit una și începe alta, fără să-și lase buzele în repaos măcar două clipe. Ba unii se culcă cu țigărea în gură. Fumul de tutun, zice un Olandez, este a doua respirație a noastră; țigărea este al șaselea deget dela mână, zice un altul.

Patima tutunului a făcut să se nască acolo o mulțime de anecdote în jurul acestui nărav.

Să vă spun una:

Ci-că trăia la Rotterdam un bogătaş cu numele Van Klaes, fumător fără pereche. Omul ăsta și-a umplut o odaie de lulele de toate felurile, din toate timpurile și țările, dela sălbatici până la noi.

Van Klaes a trăit 90 de ani. Când își simți sfârșitul apropiindu-se, chemă avocatul să-i facă testamentul.

— „Dragă avocatule,, umpleți luleaua cu tutun, a ta și a mea, că eu am să mor“.

Avocatul făcù întocmai și apoi ascultă cele din urmă dorințe ale regelui fumătorilor.

— „Doresc ca toți fumătorii orașului — începù Van Klaes — să-mi urmeze coșciugul cu lulele în gură. Toți să primească în dar câte o lulea cu numele meu săpat pe ea; și câte o porție de 100 grame tutun. În loc de pomană să se împartă săracilor câte un pachet de tutun. Corpul meu să fie pus într'un sicriu căptușit cu lemnul dela cutiile de țigări. Lângă mine să așezați luleaua cea mai dragă și o cutie de chibrituri... că poate mi-or trebui pe lumea cealaltă“.

Voința răposatului fiind întărită de judecătorie, moștenitorii au împlinit-o întocmai.

Și Olandezii, când stau la taifasuri, învăluți în fumul lulelelor, povestesc mereu de vestitul între pătimașii de tutun, Van Klaes și nu le vin să creadă că el a fost un smintit; cine știe: poate din pricina lăcomiei de tutun.

Cum se face curățenia în Olanda. E una din țările lumii unde curățenia e o religie păzită cu sfințenie.

Intrați în Rotterdam, orașul port, unde s'ar pretinde că nu s'ar putea ține o curățenie model; colindați străzile de dimineață, veți vedea o minune pentru noi:

Străzile se spală cu apă caldă; curățitul caselor se face de două ori pe săptămână, dimineața,

când străzile sunt goale. Toate servitoarele din oraș, îmbrăcate în acelaș veșmânt liliachiu, cu scufiile albe în cap, cu ciorapi albi, cu pantofi albi, cu mânecile suflecate, spală porțile, zidurile, ferestrele. Unele sub streășini, cu spatele spre stradă, spală cu săpun sub acoperișurile și geamurile; altele ingenunchiate pe trotuare, freacă pietrele; altele cu pompe de gumă, împroașcă apa pe pereții caselor; altele freacă lanțurile, inelele, mânerele, scările și mobilele scoase afară din casă. Trotuarele, cum spuseiu, de două ori pe săptămână se încarcă de scaune, de mese, de vase, de unelte pentru curățit; de pe pereți curg picături ca de ploaie, străzile se umplu de apă, ca după un inec. Și lucru ciudat:

În Olanda munca doar e domoală, liniștită în toate felurile ei; când e vorba de curățit însă, lucrul se schimbă. Toate acele fete cu fețe aprinse intră în casă, ies, urcă, coboară în grabă cu brațele încărcate, cu ochiri repezi la ziduri, la mobile, la treaba făcută de vecina de alături, care face acelaș lucru.

E o întrecere ca de sărbătoare, o pripire și o grijă ca la apropierea unei întâmplări fericite. Se îndeplinește totul ca după niște porunci din Biblie cari ar prescrie curățitul orașului de nu știu ce molimi aduse de duhurile cele rele.

La școală copiii își lasă pantofii la ușă; când intră în casă, tot așa.

În acele case scunde, totul stă la locul lor: Vasele strălucesc de par'că ar fi cumpărate atunci. Orice mobilă, orice uncealtă e pusă la rostul ei.

O cocoană în rochie de bal ar putea danța, s'ar putea învăța prin toate colțurile fără grijă că și-ar păta cu ceva albul veșmintelor sale.

Nu mai este curățenie, ci toaletă, găteală caznică, o patimă. Acele femei domoale din fire, când se apucă de grijit, le prind par'că nu știu ce friguri de iuțală.

Mergeți la un sat, la acel vestit sat numit Brock. Veți ceti la intrare pe o tăbliță: „Când soarele asfințește, toți fumătorii cari trec pe ulițe, trebuie să aibă lulele acoperite cu capac (ca să nu cadă cenușa pe jos)“. E oprit să treci prin mijlocul satului cu căruța, ca să nu se murdărească ulițele; și atunci locuitorii, după un vechiu obicei, fac ochiuri în jurul satului.

La porți se văd scuipători, ghete, ciubote. Vei vedea oameni culegând de pe uliți frunzele aduse de vânt. O legendă vorbește de o tulburare a satului împotriva unor străini cari ar fi aruncat sâmburi de cireși pe uliță.

Altă dată se vorbea de niște fete plătite ca să scuture de două ori pe ceas praful de pe pietre.

Altă anecdotă despre patima curățeniei la acești oameni:

Preotul satului văzând că femeile, de dragul spălăturii, al grijitului, cam întârzie cu datoriile religioase, făcu o predică ciudată în care arătă că orice femeie olandeză care-și va îndeplini cu sfințenie datoria către Dumnezeu, va găsi pe lumea cealaltă o casă plină de unelte și mobile ce ar trebui măturate, scuturate, spălate, lustruite în veci, ca să placă lui Dumnezeu!

Să fi văzut atunci închinăciuni pe femei! Biserica eră plină de ele.

Să intrăm într'o mahala săracă: Case joase, dar plină cu flori până în strașine, ca și la casele bogate; acciaș rânduială și curățenie; nici un miros urât, nici o mână înunsă de cerșător pomanagiu. Se respiră și aici pacea, mulțumirea și curățenia.

La un grajd de vite: Mulți dela noi ar dori să aibă o cameră cum au... vacile din satul Brock.

Ca să intri în grajd, trebuie să-ți curăți ghetetele pe ștergătoarea dela ușă; dacă nu faci, stăpânul nu te lasă să intrii.

Pe jos sunt scânduri, ori plăci de piatră colorată și curată ca în palmă. La ferestre, perdele și vase cu flori. Vacile sunt spălate și țesălate de 2 ori pe zi. Ca să nu se murdărească, li se leagă cozile de tavan. La fiecă 5 minute urina e curățită din jgheabul făcut innadins. Aerul e curat ca în casă. Dacă ai fi legat la ochi, n'ai ști că te afli într'un grajd.

Servitoarele. Pe aici servitoarea e considerată ca făcând parte din familie, mănâncă aceleași mâncăruri la masă cu stăpânii, își are ceasurile ei de libertate respectată și vorbe de ocară n'aude dela nimeni.

Nu e lucru rar ca servitoarea să fi făcut o școală de bucătărie și gospodărie. Ea nu pare o slugă, ci mai de grabă o femeie de casă: avutul stăpânului e ca și al ei; se simte în bucătărie ca la ea acasă și când vine stăpâna casei aceasta pare a fi acolo o străină.

La ceasul 7 seara lucrul în bucătărie încetează. Ea se reține în odaia ei de unde n'o mai cheamă nimeni. Acolo își bea ceaiul, citește, coase, primește prietenele. Muncă și repaos cu ceasul. În fiecare săptămână, are o seară de ieșit în oraș: Miercurea. E seara femeilor de serviciu. De asemenea își cu totul libere o jumătate din zi din fiecă Duminică.

O servitoare olandeză nu rămâne pe viață în acelaș grad și ocupație. Ea înaintează chiar la stăpânul care a primit-o dela început, sau aiurea. Ajunge casierită, modistă, funcționară, vânzătoare, modistă, învățătoare-guvernanta, profesoară de pian și așa mai departe. Nu e rușine deloc să spuie stăpâna cutărui magazin că ea a fost odată o biată servitoare. Dimpotrivă: E o laudă. Munca e doar acolo la mare cinste.

Dacă se mărită, duce în casa ei toate deprinderile bune din casa foștilor stăpâni: Curățenia rânduiala, bucătăria, mobilarea; ba împodobirea

se face așa cum a văzut și învățat în casa unde a servit.

Acolo meseria de a slujî în case este o școală de îndreptare, iar nu de ticăloșire, cum adesea se întâmplă la noi.

IV. Țăranul Olandez.

În Olanda țărani sunt pescari și cultivatori de pământ, ori crescători de vite, toți deopotrivă de harnici în luptele aprige cu marea și cu pământul sterp mereu primejduit să fie înghițit de inecuri.

Ieșiți din Haga și mergeți la satul Scheveningen, ca să vedeți viața pescarului olandez.

Toți au acelaș port, aceiaș meserie din moși strămoși. Nu se mută din satul lor și nu se încuscesc decât între ei.

Un fel de organizare ca a patriarhilor din Biblie, unde acei bătrâni cu ciubetele pescărești, cu pantalonii largi, învăluți în fumul pipelor ce nu le lasă din gură niciodată, țin sfat, povestesc isprăvi de pe mare, dau povețe tinerilor ce se aruncă în largul apelor furtunoase pe luntrile lor cu pânze, până spre țărmurile Angliei.

Când vine timpul de pescuit nu mai rămân în sat decât femeile și copiii.

Bărbații au plecat cu toții la mare. Pleacă și nu uită să ia cu ei și Biblia. Pe mare nu se îmbată, nu blestemă, nu râd și nu vorbesc decât atunci când e nevoie de o manevră. Când furtuna răscolește valurile, acei tăcuți marinari crescși în vijelii, nu-și plâng sfârșitul în vaiete sfâșietoare. Inchid toate deschizăturile și se lasă în fundul micului lor vas, unde își așteaptă moartea cu liniște. Acasă, femeile lor ascunse în căsuțele bătute de ploi și vânturi, cântă psalmi de mântuire pentru cei plecați departe.

Din acele căsuțe curate, sfințite de bucuria

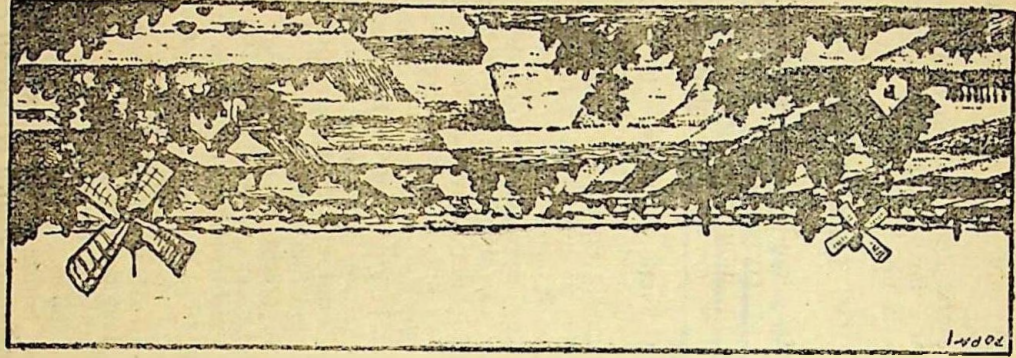

Fig. 4. Un camp cultivat.

întoarcerii bărbaților, ori de durerea nemărturisită a văduvelor și orfanilor, n'au ieșit niciodată haimanale și nici temeii stricate. Nici un locuitor din Scheveningen n'a dezertat dela mare și nici o fată n'a disprețuit mâna unui pescar.

Bărbații și femeile au în fața lor nu știu ce mândrie și seriozitate cari le fac să-i privești cu respect. Salută fără să plece fruntea, se uită drept în ochii dumitale ca și cum ți-ar zice: Noi n'avem nevoie de nimeni. Umblă pe acolo această anecdotă: ci-că un Spaniol arată odată unui Olandez o portocală: — Uite, acest fruct se face la noi de două ori pe an. Olandezul îi arată o bucată de brânză: — Iată fructul ăsta se face la noi de două ori pe zi. Al D-tale crește singur, e dela Dumnezeu; al meu îl fac eu.

Un țaran olandez e cum nu-i putem găsi asemănare cu nimeni și cu nimic în țara noastră. Să intrăm la el în casă:

Tablouri pe pereți, covoare, pian, dulap cu cărți, jurnale, reviste cea mai nouă carte de agricultură și gospodărie.

Nu-i lucru rar să găsești țărani olandezi cari vorbesc și franțuzește.

La teatru iau locurile cele mai bune și când au câștigat bine, destupă acasă și câte o sticlă de șampanie.

Un țaran cu o sută de mii de lei (în valută veche) capital nu stă în fruntea celor bogăți. Cu atâta avere și tot nu lasă coarnele plugului. Feciorii lor cari au trecut prin școli înalte și universități, au dispreț pentru meseria de avocat, funcționar, doctor și se mulțumesc să rămână la țarina părintească.

Acești țărani sunt în fruntea țării și nu e altă clasă care să se ridice deasupra lor. Din această țărănime ies deputații. Indeletnicirile le îngăduie să facă și nițică politică, pentru administrație și lucrările de interes obștesc. Urmăresc

tot ce e mai bun și mai nou în descoperirile agriculturii. Și în cele mai mici sate vei găsi muzee, grădini botanice, făcute și întreținute de țărani. Când țărancele se duc la orașe, vizitează muzeele și universitățile. Unii țărani fac călătorii să vadă cum e în Franța, în Germania, în Anglia.

Un călător francez povestește că în multe sate n'a găsit nici un sărac, nici un neștiutor de carte.

Iubirea de muncă, ajutorul între ei, a gonit sărăcia și ticăloșia dela sate. E o lume nouă pentru noi; par'că n'ar fi existat niciodată o clasă stăpânitoare pe acolo.

Nici un palat boeresc nu-și ridică vârful peste casele țăranilor.

De altfel în Olanda nu se cunoaște deosebirea de avere, de învățătură, ori de boerie moștenită. Toți oamenii prețuiesc o singură cale ce duce la nobleță: munca și gospodăria.

Fericită țară cu astfel de țărani și cu așa obiceiuri!

V. Agricultura, industria și comerțul.

Acel pământ sărac, nisipos, băltoș, a fost adus de țăranul olandez în stare să producă însutit față de alte pământuri rodnice de aiurea. Morile de vânt împrăștie apa peste semănături din miile de canale ce străbat țara. Bălegarul vitelor și îngrășămintele minerale acopăr țăranii în fiecă toamnă. Această muncă rânduită face ca recolta să fie asigurată în toți anii, căci ploaia de sus n'o așteaptă niciodată Olandezul, ca la noi, dacă s'a îngrijit să-și aducă singur apa la ogorul lui.

Secara, orzul, ovăzul, grâul, cartofii, sfecla, florăritul, formează producția de căpetenie a plugarului. Se cultivă cânepă și in din care se fac pânzeturile vestite, zise „olandă“.

Vacile de Olanda, grase și lăptoase (dau câte 20 ocale de lapte zilnic) îs bogăția de frunte a țării. Untul și brânza de Olanda sunt căutate în toată lumea și-s foarte scump plătite. O vacă bună e o moșie.

Toți țărani au unelte și mașini de scos untul și fabricat brânzeturile. „Brânzeturile sunt puterile de viață ale țării noastre“ zice un Olandez.

Sunt vite de lapte și vite de carne; cu toate fac un export foarte bogat.

Mai au porci și capre de rasă, dar mai ales niște cai mari, buni de plug și poveri.

Olanda are colonii în Oceania. Iși aduce de acolo tot ce-i trebuie pentru fabricile ei.

Fabrică conserve de pește și de carne, zahăr, pânzeturi și stofe, văpsele, brânzeturile cele vechi și altele.

Olanda este țara cooperativelor de producție, de consum și desfacere. Într'o țară cu toți oamenii la fel, supuși acelorași griji, trebuie să se nască mai de vreme nevoia de cooperare în lupta aspră a țării lor.

Olanda are o întindere de trei ori mai mică ca țara noastră, aproape. Are însă de două ori mai multă coastă de mare decât noi.

Din vechi timpuri fiind pescar și marinar, Olandezul este un întreprinzător negustor peste mări și țări.

Orașul Amsterdam este cunoscut în toată lumea că aici sunt lucrătorii cei mai buni pentru tăiatul diamantului.

Are peste 200 de societăți de navigație cu câteva mii de vapoare, cari străbat apele pământului, ducând și aducând bogății în țara lor.

VI. Asociațiile de tot soiul.

! Luptele ce le-au avut de dus cu furtunile, cu marea, cu sărăcia pământului, au deschis ochii

locuitorilor încă de acum sute de ani și au înțeles ca numai în unire stă puterea.

Toată Olanda de azi e rodul unei munci cooperative a locuitorilor ei.

Tovărășiile, cooperativele, asociațiunile de tot soiul, syndicatele, au răsărit din veacurile de mijloc în Olanda.

Cele țărănești și ale micilor negustori au pe mână toate ramurile de muncă omenească: de agricultură, de comerț, de mică industrie, de pescuit, de navigație, — din tot ce produce țara. Odată ce asociația a luat ființă, membrii nu se mai interesează de ea; pe la adunări dacă vine 10 sau 15 membri. Asta nu va să zică că oamenii nu-și înțeleg interesul lor; dimpotrivă: Ei arată că au deplină încredere în conducătorii societății; iar timpul cât ar sta pe la obișnuitele adunări, îl întrebuintează pentru treburi.

În țările cu bogății dela natură, cu pământ darnic și climă plăcută, belșugul a fost un blestem pentru locuitori: l-au lenevit și i-au lăsat în urmă cu propășire economică și culturală. Aici spiritul de întovărășire în afaceri merge greu. Tocmai dimpotrivă se întâmplă la popoarele fără noroc dela Dumnezeu, așezate pe locuri aspre și rele și sărace. Acolo omul n'a așteptat nimic dela dărnicia cerului și a pământului, ci numai dela munca lui. La aceste popoare spiritul de economie și înfrățire în producție și ajutor, a prius din vechi timpuri, a înflorit și s'a oțelit în lupta vieții. Așa-s Olandezii de azi.

Cooperafia. Dacă în Elveția munții și frigul împiedică dezvoltarea agriculturii, s'ar fi întâmplat acelaș lucru și în Olanda din pricina mlaștinilor, nisipurilor și pământurilor supuse înne-culu., dacă locuitorii ei nu ar fi încercat printr'o muncă încordată să prefacă ținuturi întregi de locuri rele în pământuri de cultură și bogăție.

Olanda are o populație de 6 ori mai deasă

de 3 ori mai mult, ca Franța

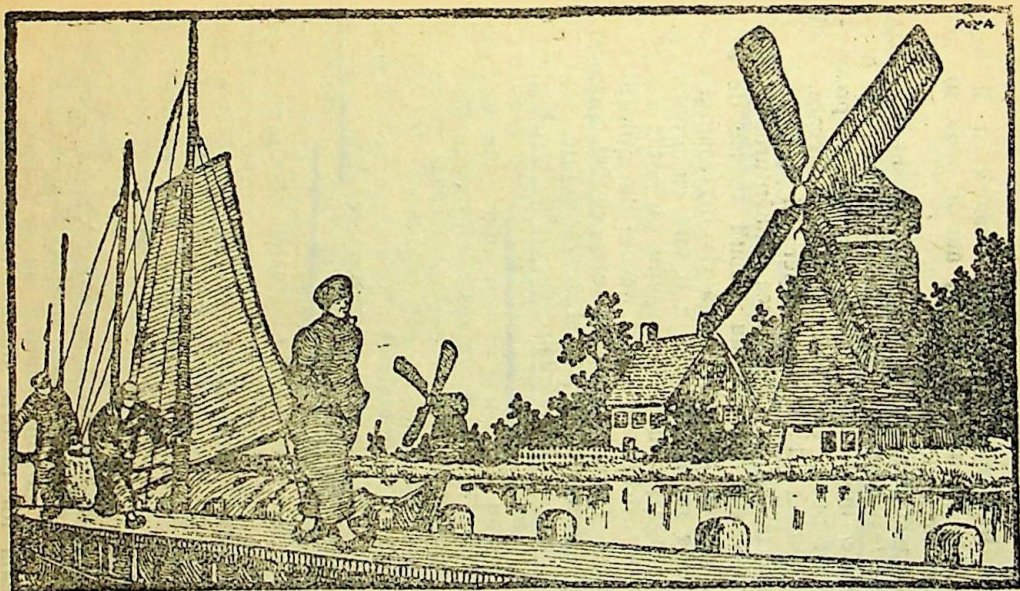

Fig. 5. Pescari; O moară de vânt.

decât România. Dacă țara noastră ar fi fost populată în aceeași măsură, am fi avut 30 milioane de locuitori.

Această desime de populație înlesnește foarte mult dezvoltarea cooperăției. E o țară cu proprietate mică. Abia dacă are 30 de proprietari cu peste 150 hectare pământ fiecare. Iată altă pricină că nevoia cooperăției a trebuit să răsară odată cu fărâmițarea pământurilor. Dacă o parte din terenuri au trebuit scoase de sub apă, ele au avut trebuință de îngrășăminte ca să devie rodnice și cum e o țară cu proprietate mică, îngrășămintele și mașinile nu pot fi cumpărate de oricine, ci a fost nevoie de ajutorul tovărășiei. Țăranii se unesc între ei, fac societăți, ca să cumpere mașini și îngrășăminte.

Ramura de întovărășire care s'a dezvoltat mai mult a fost industria laptelui. Acești crescători de vite au dat Europei cele mai bune vaci de lapte; iar în ceiace privește fabricarea brânzei și a untului, Olanda se concurează cu Danemarca și Elveția.

Lăptăriile cooperativelor Olandeze se folosesc de mașinile cele mai perfecționate. Ca să birue pe piețele streine, s'au federalizat. Modul de funcționare este cam acelaș ca în toate țările cooperatiste: Membrii tovărășiei aduc laptele de fabricat, iar câștigul se împarte proporțional cu cantitatea și calitatea laptelui. Olandezii dau mai multă însemnătate producției de brânză decât celei de unt. Ea exportă anual prin cooperățiile țărănești 45—50 milioane kgr. de brânză și 23—25 milioane kgr. de unt. ¹⁾

Pentru că o speculă nebună caută să micșoreze prețul acestor mărfuri, amestecându-le și falsificându-le, țăranii olandezi au organizat pe socoteala lor proprie stațiuni de control, cari au

¹⁾ Din cartea „Tovărășiile satești“ de pr. Dron.

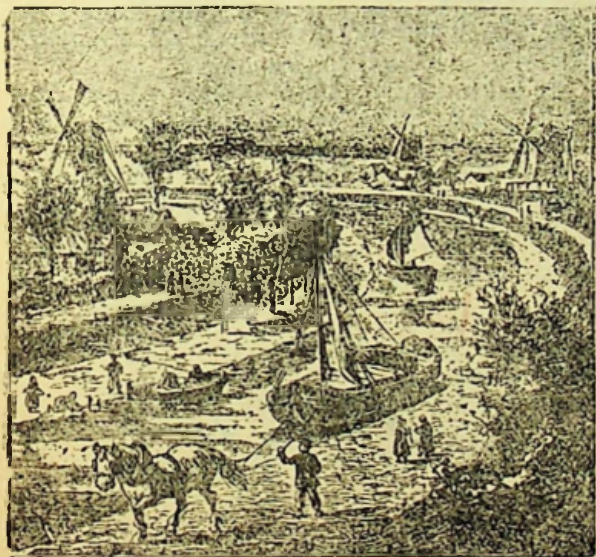

păzit și au ridicat numele bun al produselor țării.

O altă ramură de tovărășie care s'a dezvoltat în Olanda este desfacerea fructelor, legumelor procurarea îngrășămintelor și altele. În Olanda sunt peset 1300 de cooperative și peste 1000 de bănci populare. Ele lucrează cu marile piețe comerciale din toate țările streine.

VII. Viața politică; Ziarele.

Un politician român ar rămâne mirat dacă ar face o călătorie în Olanda în zilele de alegeri. Se pare că lumea pe acolo ia puțină parte la viața

O vedere din Olanda.

politică, mai nu se interesează de nici un fel de partid și de nici un candidat.

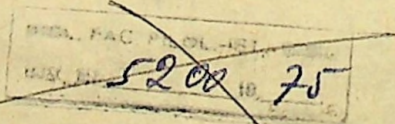
Câteva afișe, abia văzute, arată candidații. Ici-colo câteva adunări cu puțină lume, unde unul vorbește rar, liniștit, par'că ar ține o predică. Agitațiile sgomotoase de pe la noi sunt necunoscute în Olanda. Harța între jurnale este de asemenea neobișnuită. Cuvinte de ocară, de ticăloșii și patimi nu se tipăresc în gazete; nici știrile false, cu scandaluri și dușmăanii personale, nu ajung subț ochii cetitorului.

Toată lumea se respectă. Vei vedea acolo anunțurile candidaților conservatori publicate în gazetele liberale și socialiste; iar apelurile candidaților socialiști, în ziarele conservatoare.

Acolo știrea dela gazetă e foarte mult prețuită căutată și ascultată. Ea ține locul adunărilor din alte părți. E literă de Evanghelie. Gazetele sunt pline de anunțuri.

Cetind numai anunțurile, apelurile, circulările de tot soiul, înțelegi tot sufletul și toate îndeletnicirile acestui popor socotit.

Și aceste gazete trăiesc numai din obișnuitele afișări puse pe fața din urmă; plata lor asigură independența gazetei.

CĂTRE CITITORI

Singura publicație de popularizare a științei este biblioteca „Cunoștințe Folositoare“, ce apare săptămânal câte un număr sub conducerea *D-lui I. Simionescu*, profesor universitar și membru al Academiei Române.

„Cartea Românească“, dând la lumină această bibliotecă scrisă pe înțelesul tuturor, a umplut un mare gol în publicistica noastră atât de lipsită, până la apariția bibliotecii „Cunoștințe Folositoare“ de orice lucrări de popularizare a științei.

Fiecare din cele patru serii, în care apar „Cunoștințe Folositoare“, cuprinde lucrări cu o anumită natură de cunoștințe, după cum se poate vedea din lista numerelor aparute:

Seria A. „Știința pentru toți“.

- No. 1. *Crm ora omul primitiv de I. Simionescu*, adică ce înfățișare avea omul în zorii vieții lui.
- „ 2 *Viața omului primitiv de I. Simionescu*, adică obiceiurile de hrană, locuință, vânătoare ale aceluiaș strămoș al tuturor.
- „ 3 *Gazurile naturale de I. Simionescu*, adică descrierea bogățiilor de acest fel cu care ne-a dăruit natura.
- „ 4 *Albinele de T. A. Bădărău*, sau minunata viață a harnicelor făpturi care strâng pentru noi ceară și miere din potirul fiecărei flori.
- „ 5 *Diabotul, îngrășarea, găblinarea de Dr. Căhănescu* trei din tre bolile cele mai dese, dar cele mai nebagate în seamă.
- „ 6 *Raze vizibile și invizibile de C. V. Gheorghiu*, sau puterea ce ne-o trimite soarele.
- „ 7 *Vieța microbilor de Dr. I. Gheorghiu*, ființele mici care nu lasă în pace viața omului, din care pricină trebuie să-le cunoaștem, ca să ne putem apăra de ele.
- „ 8 *Furicile de T. A. Bădărău*, sau despre tovarășele albinelor în hărnicie, chibzuință și gospodărie.
- „ 9 *Viața plantelor de I. Simionescu*, din care se vede cât de trebuitor este să cunoaștem nevoile acestor ființe pe seama cărora trăim.
- „ 10 11 *Pastour de C. Motaș* o privire generală asupra întregii activități a marelui om de știință.

Seria B. „Sfaturi pentru gospodari“.

- No. 1. *Ingrrijirea păsărilor de C. S. Motaș*. Dacă s'ar socoti căta pagubă se aduc gospodinelor prin moartea pasărilor de curte, această cărțuție n'ar lipsi din nici o casă de gospodar.
- „ 2. *Despre tovarășii de Preot C. Dron*, ca leac împotriva speculei și a scumpetei.
- „ 3. *Despre scarlatină de Dr. I. Gheorghiu*, și alte boli care omoară pe copii, se dau sfaturi folositoare în această cărțuție
- „ 4. *Livada de sâmburl ed C. Gheorghiu*, cum poate să-și facă fiecare gospodar.
- „ 5. *În jurul casei de M. Lupescu*, sunt acareturi, cum să și le o rânduiești te învață cărțuția aceasta.

- No. 6. Casa de *I. Simionescu*, omului e bucuria și mulțumirea lui cum s'o faci și cum s'o ții, te învață cărțulia.
- „ 7. Morcovul și alte legume de *P. Roziade*, sau cum să le cultivi ca să culegi mult pe pământ puțin.
- „ 8. Sifilisul și oțlica de *Dr. E. Gheorghiu*, sunt cele două boli care rod sănătatea celor în vârstă ca și a copiilor. Cum să te feresti de ele și cum să te lecuiești îți spune cartea.
- „ 9. Temeiul îmbunătățirii viilor de *Th. Chitoi*, sta în cunoașterea și îngrijirea lor.
- „ 10. Votul obșteșe de *A. Gorovei*, e acum dreptul tuturor. Cum să-l îndeplinești te învață această cărțulia.
- „ 11. Creșterea porcilor de *A. Oescu*, e și ușoară, dar și grea. Boli sunt multe. Cărțulia îți arată leacurile și îngrijirile de dat.
- „ 12. Viermii de mătasă de *T. A. Bădăran*, sunt o bogăție de care nu ținem seamă. Cum să-i creștem și să-i îngrijim se spune în această cărțulia.

Seria C. „Din lumea largă“.

- No. 1. Ucraina de *G. Năstase*, este țara din spre răsăritul nostru.
- „ 2. Cehoslovacia de *I. Simionescu*, este țara tot vecina nouă, care a dovedit încheierea ei prin muncă și hărnicie.
- „ 3. Munții apuseni de *M. David*, ne sunt scumpi. În ținutul lor trăesc Mții vestiți.
- „ 4. Flulanda de *I. Simionescu*, este o țară minunată, căci oamenii au făcut minuni de muncă.
- „ 5. Bucovina de *I. Simionescu*, «vesele gră lină», este descrisă cu tot ce are.
- „ 6. Basarabia de *G. Năstase*, care a stat atâta vreme sub ruși, ne era puțin cunoscută deși dragă. E datoria fiecăruia să citească această cărțulia.
- „ 7. Dobrogea de *C. Brătescu*, Bulgarii zic că e a lor; cât neadevar ține această spusă, se poate vedea din cărțulia pomenită.
- „ 8. În spre polul sud de *I. Simionescu*, Muncă și jertfă omenească ce s'au cheltuit pentru a cunoaște această parte de pamânt, se vede aici.

Seria D. „Știință aplicată“.

- No. 1. Fabricarea săpunului de *A. Schorr*, este ușoară. Fiecare gospodină poate să o săvârșească. Cum? Cărțulia îi arată.
- No. 2. Motorul Diesel de *Ing. Casseli*, este astăzi întrebuințat pretutindeni.
- No. 3. Industria Parfumului de *E. Severin*.
- No. 4-5. Aerul lichid de *Ilie Matei*.
- No. 6. Industria azotului de *L. Caton*.

Toate aceste cărțulii se pot strânge și în volumașe, fiind paginate în acest scop. Se pot face și abonamente. Pentru 25 de numere se plătește înainte numai 45 lei în loc de 50, primindu-se broșurele acasă, cum apar.